

MUNI
LAW

Evropský měnový systém / Euro

Měnová politika a měnové právo

Historický vývoj a účel eura

Důvod vzniku společné měny

- O vytvoření hospodářské a měnové unie (HMU) se v Evropě hovořilo již od konce 60. let minulého století.
- Fungování HMU spočívá v koordinaci hospodářských a fiskálních politik, společné měnové politice a existenci společné měny – eura.
- Zavedení jednotné měny má mnoho výhod: Podnikům se tím usnadní provádění přeshraničního obchodu, jednotlivé ekonomiky dosahují lepších výsledků a spotřebitelé mají na výběr z většího množství zboží a služeb.

Důvod vzniku společné měny

- Nicméně než došlo k přijetí eura, musely se překonat mnohé politické a hospodářské překážky: Někdy šlo o nedostatečné politické odhodlání euro zavést, jindy se vyskytly rozpory ohledně hospodářských priorit či došlo k otřesům na mezinárodních trzích.
- Všechny tyto překážky bylo nutné překonat, aby se v realizaci hospodářské a měnové unie dosáhlo nějakého pokroku.

Cesta k euru

- Mezinárodní měnová stabilita v období bezprostředně po druhé světové válce neměla dlouhého trvání.
- Nestabilita mezinárodních měnových trhů ohrožovala společný systém cen společné zemědělské politiky, která v té době tvořila hlavní pilíř Evropského hospodářského společenství.
- Pozdější pokusy o dosažení stabilních směnných kurzů byly překaženy ropnou krizí a dalšími otřesy na trhu.
- Ke spuštění Evropského měnového systému (EMS) tak došlo až v roce 1979.

EMS

- EMS byl založen na systému směnných kurzů, který se používal k tomu, aby se kurz zúčastněných měn udržel v úzkém pásmu, bez větších výkyvů.
- Tento zcela nový přístup v podobě EMS představoval bezprecedentní míru koordinace měnových politik mezi jednotlivými zeměmi Unie a fungoval úspěšně více než 10 let.
- Nicméně až v době působení Jacquesa Delorse ve funkci předsedy Evropské komise vypracovali guvernéři centrálních bank zemí EU tzv. Delorovu zprávu, v níž byly obsaženy konkrétní kroky, jak HMU dosáhnout.

Od Maastrichtu k euru a eurozóně (1991–2002)

- Delorsova zpráva navrhovala postupovat při vytváření hospodářské a měnové unie a eurozóny ve třech přípravných etapách, které byly rozvrženy do období 1990–1999.
- Nová Smlouva o Evropské unii, která obsahovala ustanovení potřebná k realizaci měnové unie, byla Evropskou radou přijata v nizozemském Maastrichtu v prosinci 1991.

Od Maastrichtu k euru a eurozóně (1991–2002)

- Po 10 letech příprav se euro stalo realitou 1. ledna 1999: První tři roky mělo formu „virtuální“ měny a používalo se pouze pro účely účetnictví a elektronických plateb.
- Samotné euromince a bankovky byly uvedeny do oběhu 1. ledna 2002, kdy proběhl ve 12 zemích EU největší přechod na jinou hotovostní měnu v historii.

Hospodářská a měnová unie

Hospodářská a měnová unie

- V červnu 1988 potvrdila Evropská rada záměr postupně zavést Hospodářskou a měnovou unii (HMU) a pověřila výbor, jemuž předsedal Jacques Delors, v té době předseda Evropské komise, aby navrhl konkrétní etapy směřující k této unii.
- Výsledná zpráva, tzv. Delorsova zpráva, navrhla, aby bylo Hospodářské a měnové unie dosaženo ve třech samostatných, avšak na sebe navazujících krocích.

Etapy Hospodářské a měnové unie (HMU)

PRVNÍ ETAPA od 1. července 1990	Úplná liberalizace kapitálových obchodů
	Užší spolupráce mezi centrálními bankami
	Volné používání ECU (tj. evropské měnové jednotky, která byla předchůdcem eura)
	Zlepšení hospodářské konvergence

Etapy Hospodářské a měnové unie (HMU)

DRUHÁ ETAPA od 1. června 1994	Založení Evropského měnového institutu (EMI);
	Zákaz úvěrování veřejného sektoru centrálními bankami;
	Užší koordinace měnových politik;
	Posílení hospodářské konvergence;
	Proces vedoucí k nezávislosti národních centrálních bank by měl být dokončen nejpozději k datu založení Evropského systému centrálních bank;
	Přípravné práce na třetí etapě;

Etapy Hospodářské a měnové unie (HMU)

TŘETÍ
ETAPA
od 1. ledna
1999

Neodvolatelné stanovení směnných kurzů;

Zavedení eura;

Provádění jednotné měnové politiky Evropským systémem centrálních bank;

Nabytí účinnosti mechanismu směnných kurzů v rámci EU (ERM II);

Nabytí účinnosti Paktu stability a růstu;

1. etapa HMU

- Na základě Delorovy zprávy rozhodla Evropská rada v červnu 1989, že první etapa realizace Hospodářské a měnové unie by měla být zahájena 1. července 1990.
- K tomuto dni byla zrušena v podstatě veškerá omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy.

1. etapa HMU

Výbor guvernérů

- Výbor guvernérů centrálních bank členských států Evropského hospodářského společenství, který hrál od svého vzniku v květnu 1964 stále významnější úlohu při spolupráci v měnové politice, byl pověřen dalšími úkoly, které stanovila Rada svým rozhodnutím z 12. května 1990.
- K těmto novým úkolům patřily konzultace v oblasti měnových politik členských států a prosazování jejich koordinace, aby bylo dosaženo cenové stability.

1. etapa HMU

Příprava právního rámce

- Realizace druhé a třetí etapy vyžadovala úpravu Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (Římská smlouva), aby bylo možné zavést potřebnou institucionální strukturu.
- Za tímto účelem byla svolána mezivládní konference o HMU, která proběhla v roce 1991 souběžně s mezivládní konferencí o politické unii.
- Jednání vyústila ve Smlouvu o Evropské unii, která byla sjednána v prosinci 1991 a podepsána v Maastrichtu 7. února 1992.

Etapy Hospodářské a měnové unie (HMU)

DRUHÁ ETAPA od 1. června 1994	Založení Evropského měnového institutu (EMI);
	Zákaz úvěrování veřejného sektoru centrálními bankami;
	Užší koordinace měnových politik;
	Posílení hospodářské konvergence;
	Proces vedoucí k nezávislosti národních centrálních bank by měl být dokončen nejpozději k datu založení Evropského systému centrálních bank;
	Přípravné práce na třetí etapě;

2. etapa HMU

Ustavení EMI a ECB

- Založení Evropského měnového institutu (EMI) 1. ledna 1994 znamenalo zahájení druhé etapy HMU, přičemž došlo k ukončení činnosti Výboru guvernérů.
- Přechodná existence EMI rovněž odrážela stav měnové integrace v rámci Společenství.
- Evropský měnový institut neodpovídal za provádění měnové politiky v Evropské unii – tento úkol zůstal v působnosti vnitrostátních orgánů – ani neměl žádné pověření k provádění devizových intervencí.

2. etapa HMU

Ustavení EMI a ECB

Dvě hlavní úlohy EMI

- posílení spolupráce mezi centrálními bankami a koordinace měnových politik a
 - provádění příprav nezbytných k ustavení Evropského systému centrálních bank (ESCB), k provádění jednotné měnové politiky a ke vzniku jednotné měny ve třetí etapě.
- V prosinci 1995 souhlasila Evropská rada s použitím slova „euro“ pro pojmenování evropské měnové jednotky, která měla být zavedena ve třetí etapě, a potvrdila, že třetí etapa HMU bude zahájena 1. ledna 1999.

2. etapa HMU

ERM II

- Ve stejné době byla Evropskému měnovému institutu svěřena úloha provádět přípravné práce na budoucích měnových a kurzových vztazích mezi státy eurozóny a ostatními členy EU.
- V prosinci 1996 předložil EMI Evropské radě svou zprávu, která tvořila základ usnesení Evropské rady o zásadách a hlavních prvcích nového mechanismu směnných kurzů (ERM II).
- Usnesení bylo přijato v červnu 1997.

2. etapa HMU

Nové bankovky / Pakt stability a růstu

- Evropský měnový institut také předložil v prosinci 1996 Evropské radě, a následně veřejnosti, vybraný návrh série eurobankovek, které měly být uvedeny do oběhu 1. ledna 2002.
- Evropská rada hodlala doplnit a blíže vymezit ta ustanovení Smlouvy, která se týkala HMU, a proto v červnu 1997 přijala Pakt stability a růstu, jehož součástí jsou dva předpisy. Jejich smyslem je zajistit rozpočtovou disciplínu ve vztahu k HMU. Pakt i příslušné závazky byly v květnu 1998 doplněny prohlášením Rady. V roce 2005 a 2011 byl Pakt reformován.

2. etapa HMU

První účastníci

- Dne 2. května 1998 Rada Evropské unie – ve složení hlav států nebo vlád – jednomyslně rozhodla, že jedenáct členských států splnilo podmínky nezbytné pro účast ve třetí etapě HMU a pro přijetí jednotné měny 1. ledna 1999.
- Prvními účastníky byly Belgie, Německo, Španělsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko, Rakousko, Portugalsko a Finsko.
- Hlavy států nebo vlád rovněž dosáhly politické shody ohledně osob, které by měly být doporučeny ke jmenování za členy Výkonné rady Evropské centrální banky (ECB)

2. etapa HMU

Příprava na pevné stanovení směnných kurzů

- V květnu 1998 se ministři financí členských států, které přijímaly jednotnou měnu, dohodli společně s guvernéry národních centrálních bank těchto členských států, s Evropskou komisí a EMI, že při stanovení neodvolatelných směnných kurzů eura budou použity stávající bilaterální centrální kurzy měn v rámci ERM zúčastněných členských států.

2. etapa HMU

Jmenování rozhodovacích orgánů

- Dne 25. května 1998 jmenovaly vlády jedenácti zúčastněných členských států prezidenta, viceprezidenta a čtyři další členy Výkonné rady ECB. Jejich jmenování nabylo účinnosti 1. června 1998 a znamenalo ustavení ECB. ECB a národní centrální banky zúčastněných členských států tvoří Eurosystem, který formuluje a definuje jednotnou měnovou politiku ve třetí etapě HMU.
- Ustavením ECB 1. června 1998 završil EMI své poslání.

ECB

Prvním krokem ke vzniku ECB bylo rozhodnutí přijaté v roce 1988 vytvořit hospodářskou a měnovou unii, tzn. volný pohyb kapitálu v Evropě, společný měnový orgán a jednotnou měnovou politiku ve všech zemích eurozóny.

K mezníkům v historii eurozóny patří zavedení nové společné měny a její postupné přijetí zeměmi eurozóny a také zřízení orgánu EU zodpovědného za euro – Evropské centrální banky.

Etapy Hospodářské a měnové unie (HMU)

TŘETÍ
ETAPA
od 1. ledna
1999

Neodvolatelné stanovení směnných kurzů;

Zavedení eura;

Provádění jednotné měnové politiky Evropským systémem centrálních bank;

Nabytí účinnosti mechanismu směnných kurzů v rámci EU (ERM II);

Nabytí účinnosti Paktu stability a růstu;

3. etapa HMU

Neodvolatelné stanovení směnných kurzů

- Neodvolatelným stanovením směnných kurzů měn jedenácti členských států, které se jako první účastnily Měnové unie, a prováděním jednotné měnové politiky pod dohledem ECB začala 1. ledna 1999 třetí, závěrečná etapa HMU.

3. etapa HMU

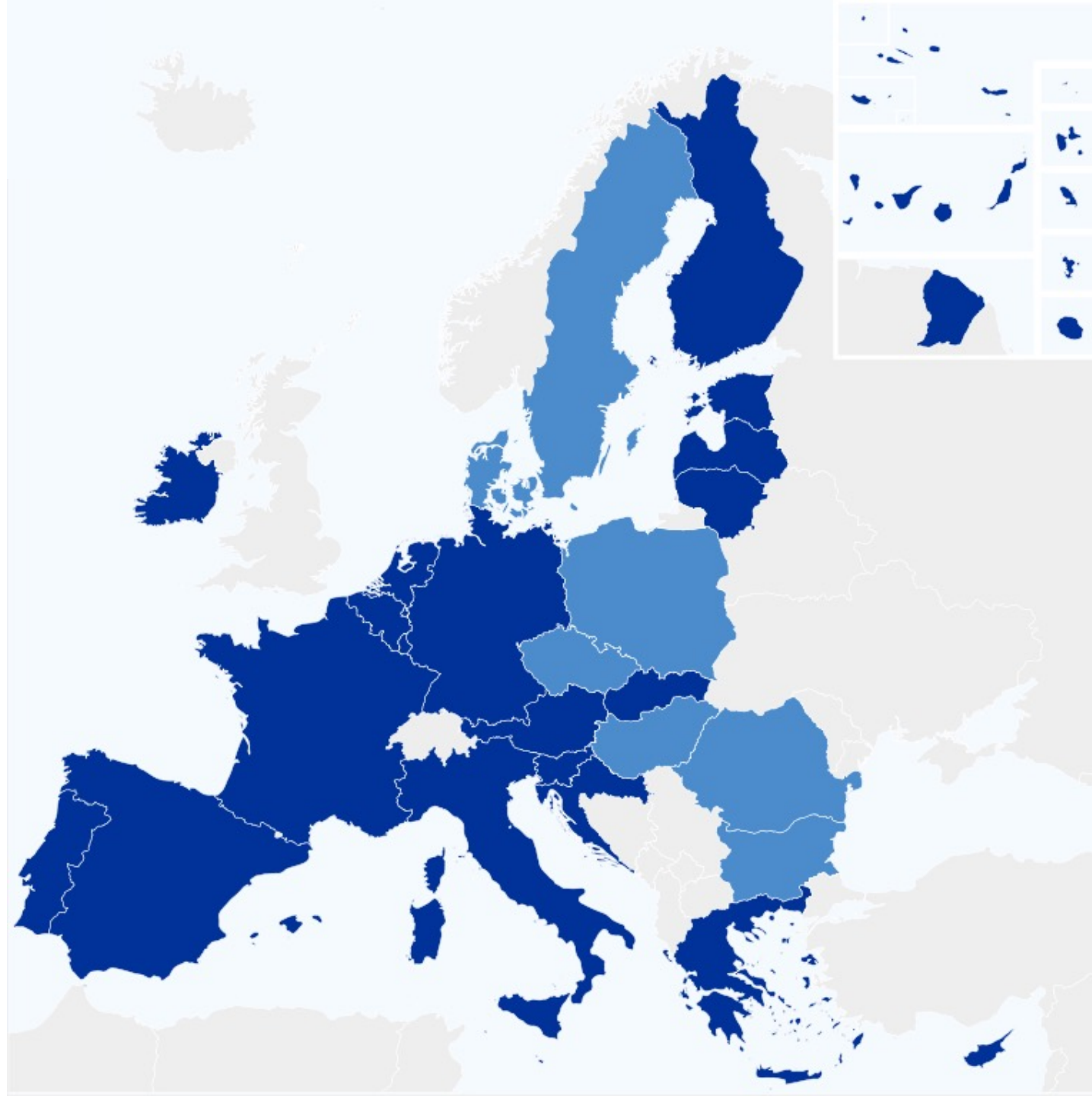
Neodvolatelné stanovení směnných kurzů

- Vstupem Řecka do třetí etapy HMU 1. ledna 2001 vzrostl počet zúčastněných členských států na dvanáct.
- Třináctým členem eurozóny se stalo 1. ledna 2007 Slovinsko, po němž o rok později následovaly Kypr a Malta, k 1. lednu 2009 Slovensko, k 1. lednu 2011 Estonsko, k 1. lednu 2014 Lotyšsko, k 1. lednu 2015 Litva a k 1. lednu 2023 Chorvatsko.
- Dnem, kdy tyto země vstoupily do eurozóny, se automaticky stala také jejich centrální banka součástí Eurosystemu.

Členský stát EU používající euro

Členský stát EU nepoužívající euro

Země mimo EU

MUNI LAW

Země používající euro

Země používající euro

- Euro je nejhmatatelnějším symbolem evropské integrace: každý den ho používá přibližně 341 milionů lidí.
- Euro je tak druhou nejpoužívanější měnou na světě.
- Jeho výhody si dobře uvědomují všichni, kteří cestují po Unii nebo nakupují u internetových prodejců z jiných zemí EU.
- V současné době je euro (€) oficiální měnou v 20 z 27 členských států EU. Tyto země společně tvoří tzv. eurozónu.

Členské státy tvořící eurozónu

- Přestože všechny země EU jsou součástí hospodářské a měnové unie (EMU), pouze 20 z nich se zatím rozhodlo vzdát se své národní měny a přijmout měnu společnou, tedy euro.
- Tyto země EU tvoří tzv. eurozónu.
- Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko

Členské státy mimo eurozónu

- Tyto země ještě společnou měnu nepřijaly, ale k eurozóně se připojí, jakmile splní stanovené podmínky. Jde především o země, které k Unii přistoupily v letech 2004, 2007 a 2013, tedy po zavedení eura do oběhu v roce 2002.
- Bulharsko, Česko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Švédsko

Členské státy s výjimkou

- Dánsko
- V některých případech je možné, aby si země vyjednala výjimku (tzv. opt-out) z některého právního předpisu EU. Poté se na dané oblasti evropských politik nemusí podílet. V případě jednotné měny získalo výjimku Dánsko, na jejímž základě si ponechalo svou původní měnu.

Podmínky přijetí eura

- Chce-li se stát Unie stát členem eurozóny, musí splnit „konvergenční kritéria“.
- Jedná se o ekonomické a právní podmínky, které byly v roce 1992 dohodnuty v Maastrichtské smlouvě a jsou známy rovněž jako „maastrichtská kritéria“.
- Všechny členské státy s výjimkou Dánska mají povinnost euro po splnění uvedených kritérií přijmout a připojit se tak k eurozóně.
- V Maastrichtské smlouvě není přesně stanoveno, kdy má který stát euro přijmout. Záleží tedy na každém z nich, aby si vypracoval svou vlastní strategii, která mu dopomůže uvedené podmínky splnit a euro přijmout.

Podmínky přijetí eura

- Zda daná kritéria stát splňuje či nikoli společně posuzuje Evropská komise a Evropská centrální banka.
- Po vyhodnocení pokroku, kterého stát při plnění konvergenčních kritérií dosáhl, vydá Komise i ECB zprávu.
- Tyto zprávy se pak musí ratifikovat v Radě ECOFIN po konzultaci s Evropským parlamentem a Evropskou radou.
- Pokud se dospěje k závěru, že stát kritéria splnil, je zahájen proces přijímání eura.

Euro v mezinárodním kontextu

Euro ve světě

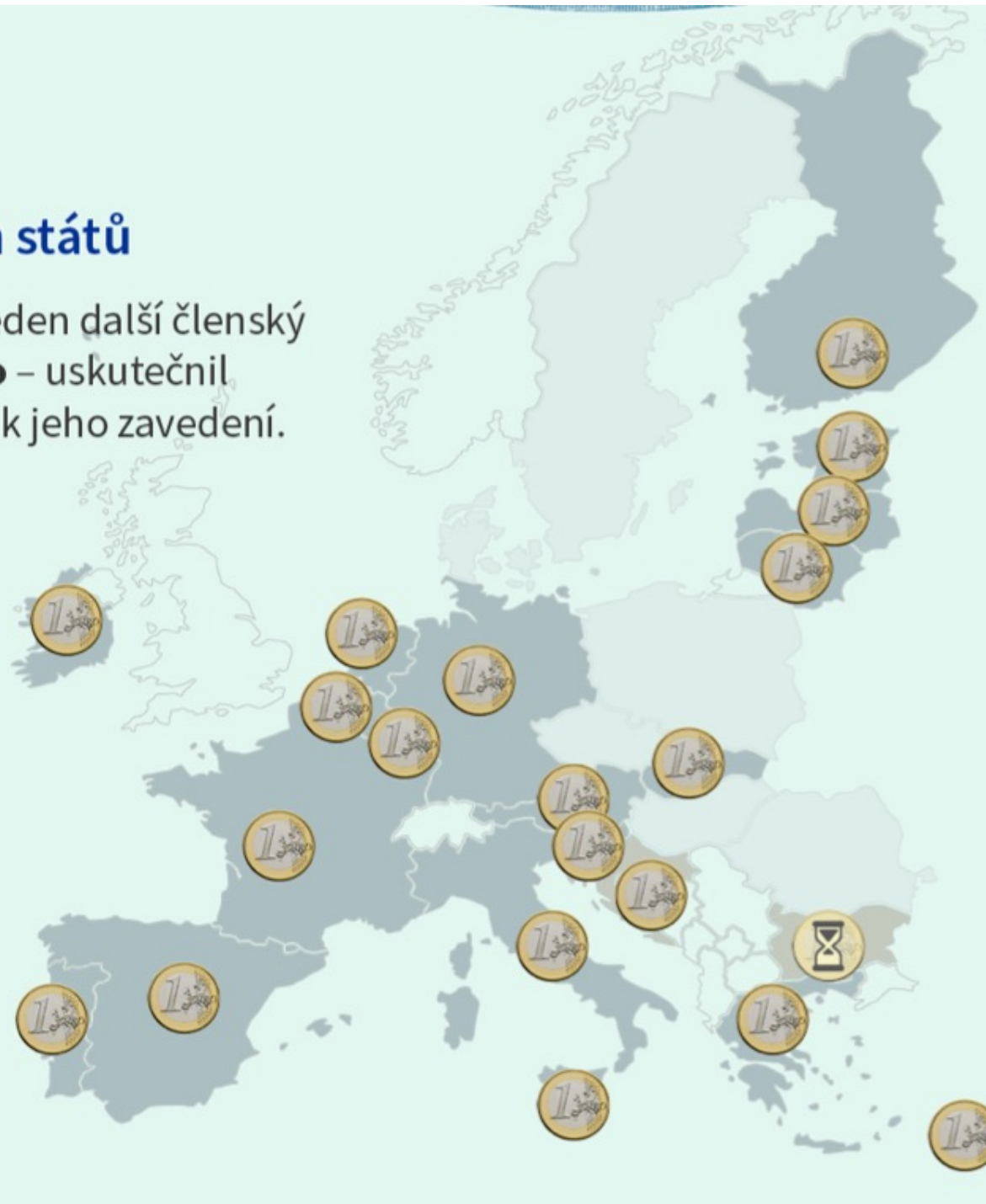
*Více než 20 let od svého zavedení zůstává euro **druhou nejvýznamnější měnou** v mezinárodním měnovém systému, hned po americkém dolaru.*

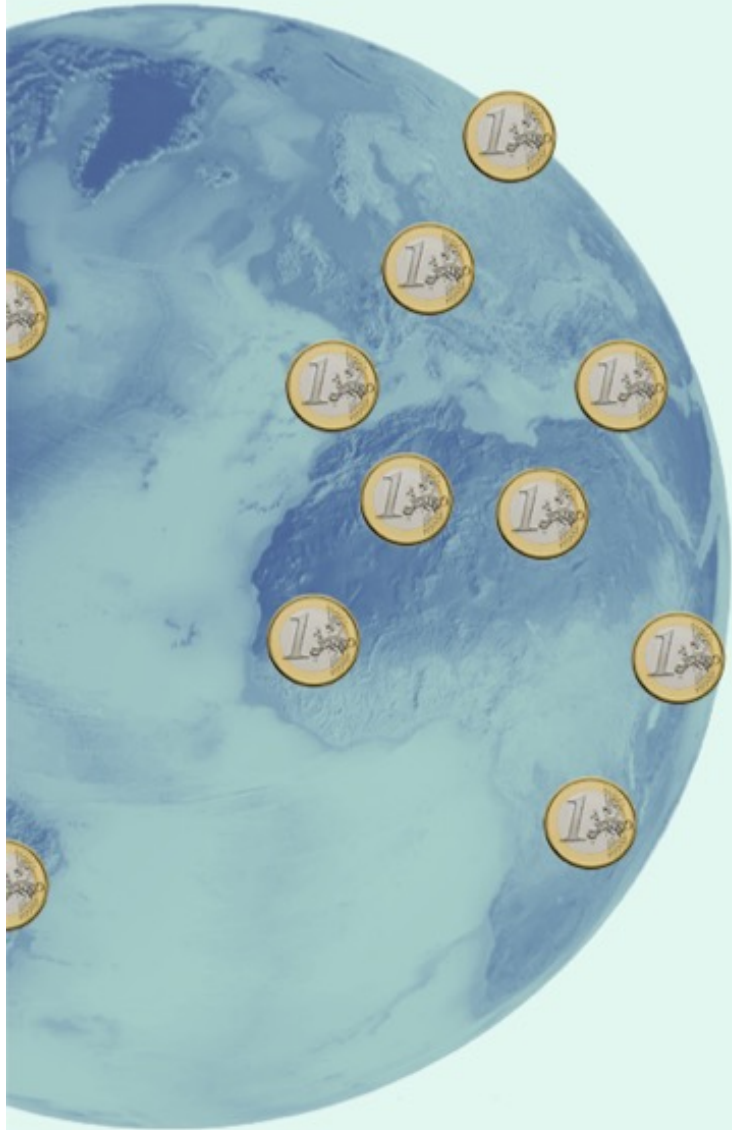
V EU

20 členských států

euro přijalo a jeden další členský stát – **Bulharsko** – uskutečnil přípravné kroky k jeho zavedení.

Ve světě
60 zemí a území,

v nichž žije přibližně

175 milionů

lidí, svou měnu na euro přímo
nebo nepřímo navázalo

Euro jako mezinárodní měna

Euro se podílí*:

téměř

38 %

na globálních platbách

přibližně

21 %

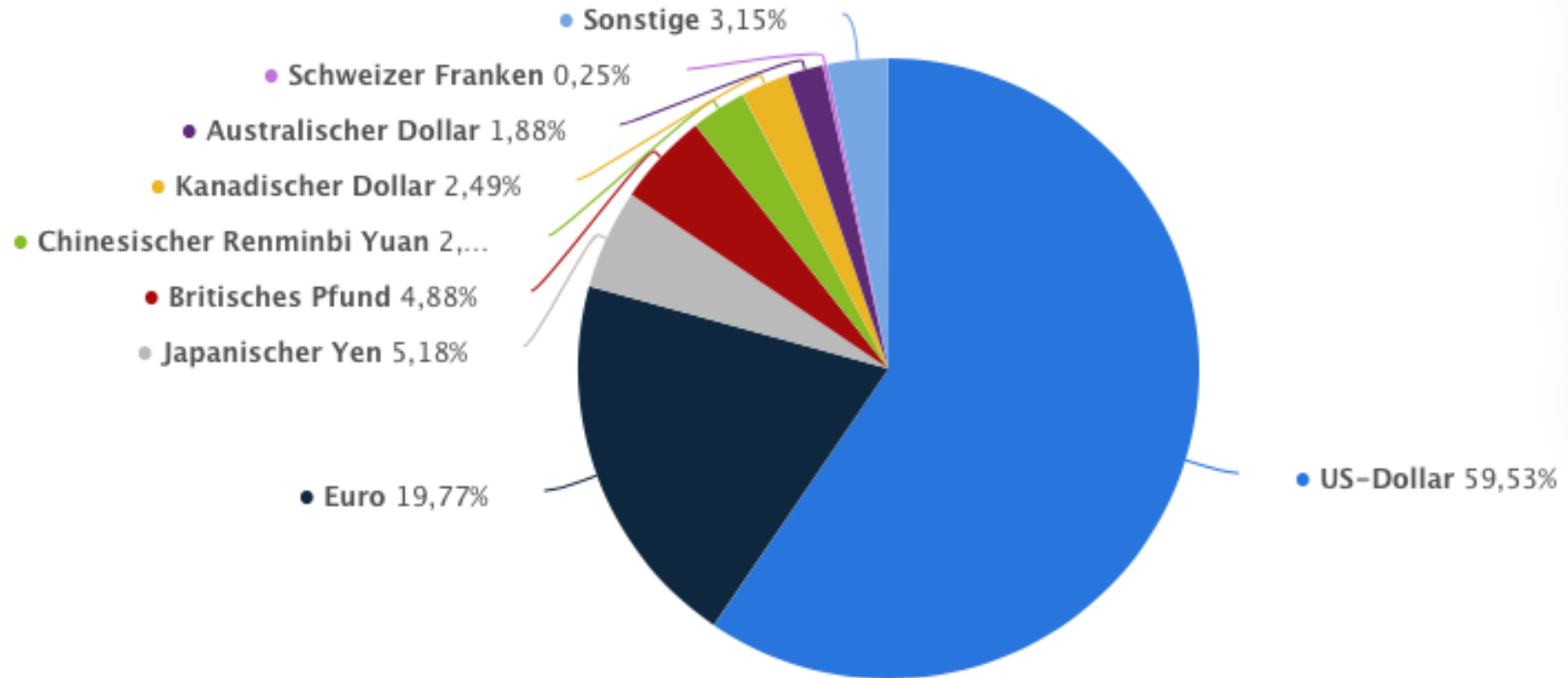
na devizových
rezervách

Podíl národních měn na globálních devizových rezervách (2009-2021)

Merkmal	US-Dollar	Euro	Japanischer Yen	Britisches Pfund	Schweizer Franken	Sonstige
2021	58,8%	20,6%	5,6%	4,8%	0,2%	3%
2020	58,9%	21,3%	6%	4,7%	0,2%	2,7%
2019	60,7%	20,6%	5,9%	4,6%	0,1%	2,5%
2018	61,7%	20,7%	5,2%	4,4%	0,1%	2,5%
2017	62,7%	20,2%	4,9%	4,5%	0,2%	2,4%
2016	65,4%	19,1%	4%	4,3%	0,2%	2,3%
2015	65,7%	19,1%	3,8%	4,7%	0,3%	2,8%
2014	65,1%	21,2%	3,5%	3,7%	0,2%	2,8%
2013	61,2%	24,2%	3,8%	4%	0,3%	2,8%
2012	61,5%	24%	4,1%	4%	0,2%	3,3%
2011	62,6%	24,4%	3,6%	3,8%	0,1%	5,5%
2010	62,1%	25,7%	3,7%	3,9%	0,1%	4,4%
2009	62,1%	27,7%	2,9%	4,2%	0,1%	3%

Podíl devizových rezerv v národních měnách

EU jako hlavní světový obchodní partner

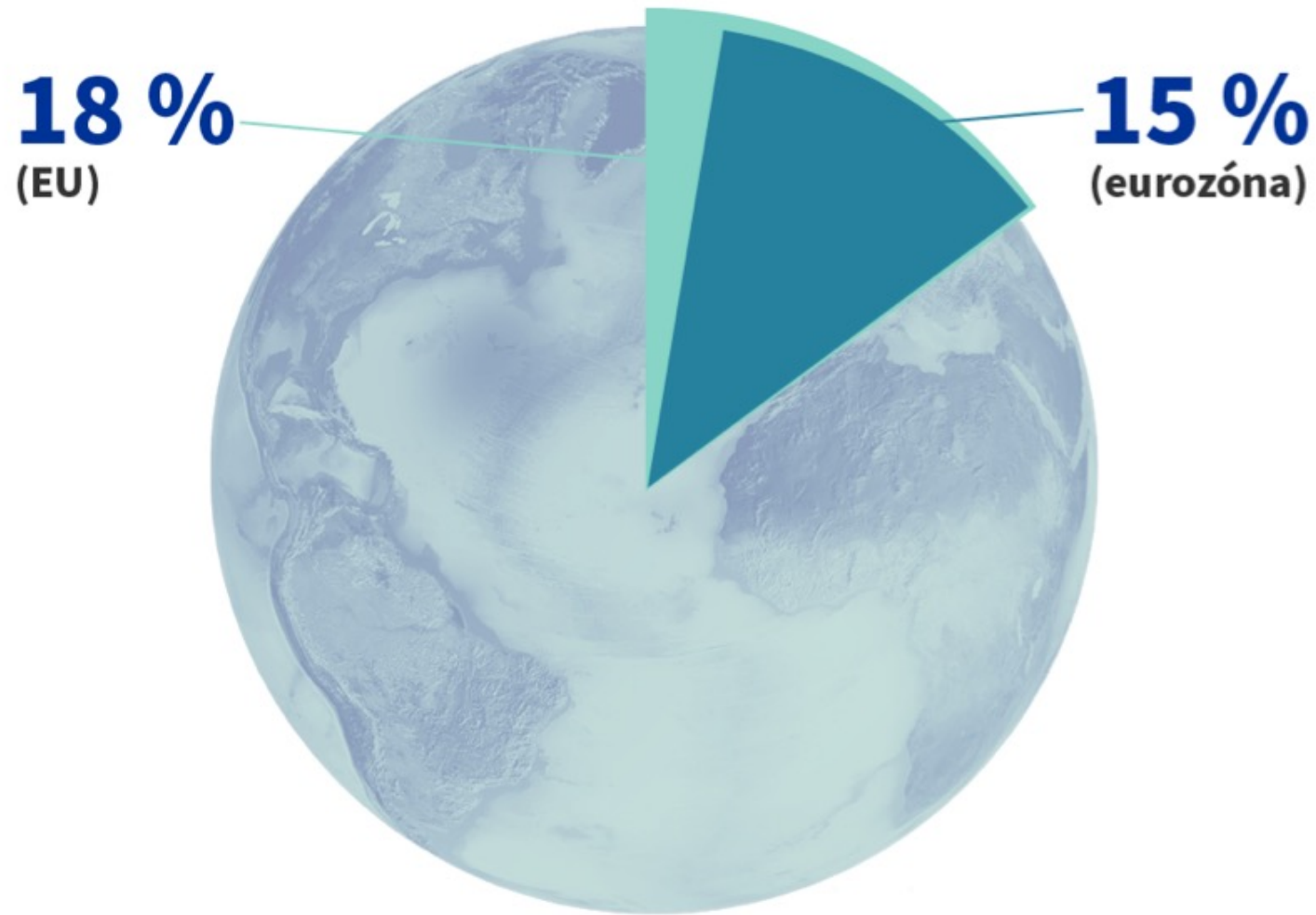
EU je hlavním obchodním partnerem pro

80
zemí

EU je druhou největší ekonomikou světa*

podíl EU a eurozóny
na celkovém světovém HDP

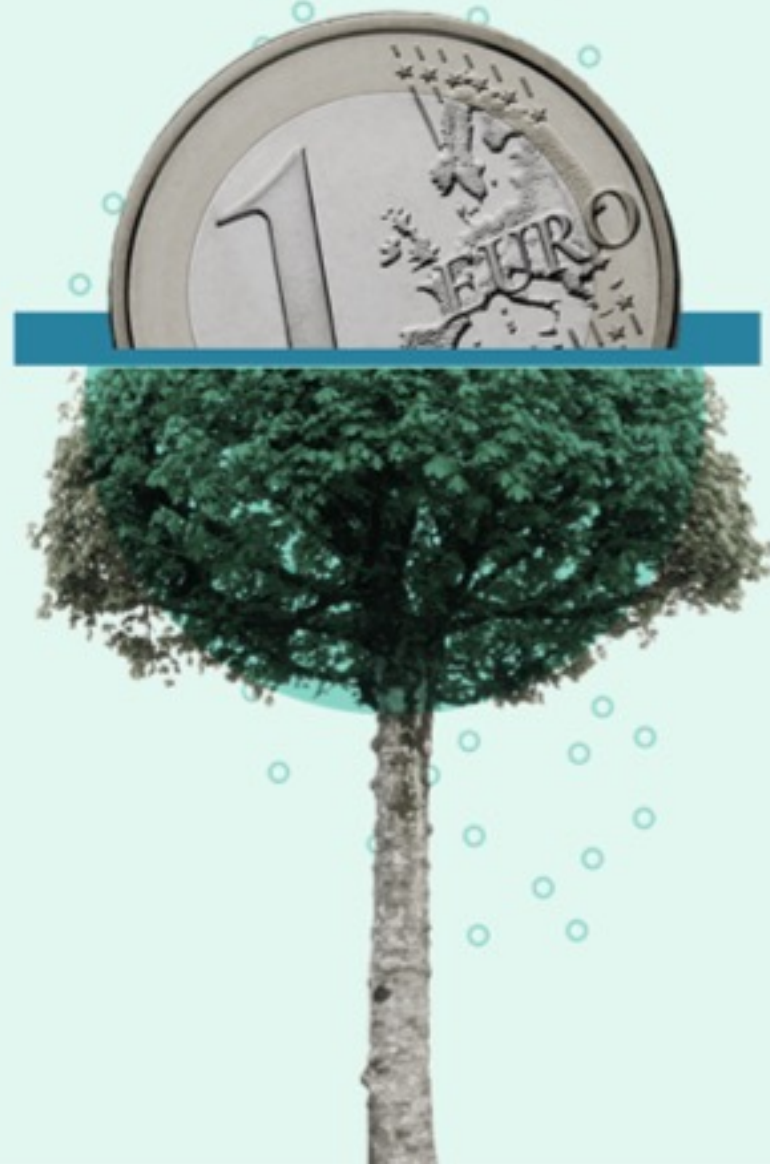
*podle HDP vyjádřeného v dolarech
v běžných cenách (2021)

Euro je ekologické

V eurech je denominována téměř polovina **zelených dluhopisů** na světě.*

Upevnění pozice EU jako globálního centra pro **zelené financování** by mohlo posílit euro coby měnu **udržitelných finančních** produktů, a v důsledku toho i jeho mezinárodní úlohu.

**v roce 2019*

Výhody výraznější mezinárodní úlohy eura

zvýšená odolnost
mezinárodního
finančního systému
a ekonomiky

nižší obchodní rizika
pro podniky v EU

širší možnost volby
pro účastníky trhu
po celém světě

Výhody výraznější mezinárodní úlohy eura

větší autonomie
pro spotřebitele
a podniky v EU

nižší úrokové sazby
pro země, domácnosti
a podniky v EU

spolehlivější přístup
k financování pro
podniky a vlády v EU

MUNI
LAW

Prínosy eura

Jaké jsou přínosy eura?

- možnost snadného porovnání cen mezi jednotlivými zeměmi, což posiluje hospodářskou soutěž mezi podniky, z čehož mají užitek sami spotřebitelé
- cenová stabilita
- snazší, levnější a bezpečnější obchodní transakce v celé eurozóně i se zbytkem světa
- vyšší ekonomická stabilita a růst
- integrovanější, a tím pádem efektivnější finanční trhy
- větší vliv na světové hospodářství
- hmatatelným symbol evropské identity

Z čeho výhody eura vycházejí?

- Díky euru zanikly v rámci eurozóny náklady související s kolísáním směnných kurzů.
- Spotřebitelé a podniky v eurozóně jsou tak chráněni od výkyvů na měnových trzích, které v některých zemích dříve oslabovaly důvěru, odrazovaly od investic a způsobovaly ekonomickou nestabilitu.
- Před zavedením eura bylo třeba převádět měny, což znamenalo náklady navíc, riziko a netransparentnost přeshraničních transakcí.
- S jednotnou měnou je podnikání v eurozóně snazší, hospodárnější a méně rizikové.
- Tím, že je dnes jednodušší srovnávat ceny služeb a produktů v jednotlivých zemích, se podporuje obchodní i investiční činnost mezi zeměmi.
- Spotřebitelům a podnikům to navíc zajišťuje získat ty nejlepší ceny.

Přínos z celosvětového hlediska

- Rozsah využívání jednotné měny a velikost eurozóny rovněž přináší nové příležitosti ve celosvětovém ekonomickém kontextu.
- S jednotnou měnou se z eurozóny stal atraktivní region pro podnikání subjektů ze zemí mimo EU, což podporuje obchod a investice obecně.
- Díky obezřetnému hospodářskému řízení je euro atraktivní rezervní měnou pro nečlenské země a zajišťuje eurozóně větší respekt v celosvětové ekonomice.

Přínos z celosvětového hlediska II

- Euro je druhou nejpopulárnější rezervní měnou na světě.
- Důsledkem stability eura je také to, že pro podniky z celého světa, které obchodují s Evropou, je zajímavější akceptovat ceny uváděné v eurech.
- To evropským podnikům ušetří náklady spojené se s výkyvy směnných kurzů a náklady na přepočet eura na jiné měny.
- Euro se využívá pro téměř 40 % globálních celosvětových přeshraničních plateb a pro téměř polovinu celosvětového exportu EU.

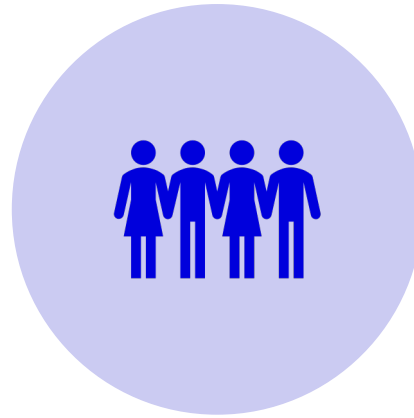
Jak se výhod dosahuje?

- 1) Hospodářství zemí eurozóny má výhodu v tom, že je řízeno obezřetně.
- Hospodářská a fiskální pravidla EU, včetně Smlouvy o EU a Paktu stability a růstu, tohoto ústředního prvku hospodářské a měnové unie, podporují ekonomickou stabilitu a růst.
- 2) Euro je klíčovým mechanismem, jímž se zajišťuje maximalizace přínosů jednotného trhu, obchodní politiky a politické spolupráce.
- Jako takové je nedílnou součástí hospodářských, sociálních a politických struktur dnešní Evropské unie.

Jaké výhody má pro vás euro?

STABILITA A
PROSPERITA

SPOLEČNĚ
SILNĚJŠÍ

EURO VĚCI
ZJEDNODUŠUJE

MUNI
LAW

Eurobankovky a euromince

SYMBOL EURA

- vychází z **řeckého písmene epsilon** (€), a připomíná tak kořeny evropské civilizace
- **dvě rovnoběžné vodorovné linky** symbolizují stabilitu měny
- reprezentuje **počáteční písmeno slova „Evropa“** (v latině)

347

milionů

počet Evropanů
(v **20** zemích
eurozóny), kteří euro
používají

60

počet zemí,
majících dohromady
175 milionů obyvatel,
které svou měnu na euro
přímo či nepřímo navázaly

2021

Evropská centrální banka oficiálně oznámila, že plánuje změnit podobu eurobankovek

**2022
(leden)**

Zřízena poradní skupina pro novou podobu eurobankovek

Vytvořeny skupiny respondentů za účelem shromáždění názorů z celé eurozóny na možné motivy

Výtvarná soutěž o podobu nových eurobankovek

Druhá konzultace s veřejností

2024

Výběr nové podoby eurobankovek

Zdroje

- https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/countries-using-euro_cs
- <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>
- <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/79/historie-hospodarske-a-menove-unie>
- <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/html/index.cs.html>
- <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/20220224-20-years-of-euro-banknotes-and-coins/>
- <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.cs.html>
- <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me/html/benefits-euro-euroat20.cs.html>
- <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/the-euro-in-the-world/>